

אזרחות

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:
בשאלון זה פרק אחד – (50×2) – 100 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

קטע

קרא את הקטע שלפניך, וענה על שתיים מן השאלות 1-3. (100 נקודות)

כנסת ישראל היא שיאנית הפרלמנטים בחקיקה. אני סבור כי היקפי החקיקה בישראל הגיעו לרמה מסוכנת, בעיקר בגלל אלפי הצעות החוק הפרטיות שחברי הכנסת מגישים. תופעה זו בולטת במיוחד כאשר מסתכלים בנתונים לאורך השנים: בארבעים השנים הראשונות לקיומה של המדינה הוגשו פחות הצעות חוק פרטיות משהוגשו בשנה הראשונה לכהונתה של הכנסת הנוכחית.

מתברר כי רוב מאמצי החקיקה של חברי הכנסת אינם מצליחים. רק מיעוט מכלל הצעות החוק הפרטיות נהפכות לחוקים, ולכן התופעה של חקיקת היתר גורמת לעומס רב ואינה יעילה דיה. אני חושב שחברי הכנסת צריכים להבין כי לא הכול "חקיק" כלומר לא תמיד החקיקה היא הכלי המתאים לשינוי. לצערי, יש חברי כנסת שמחפשים פרסום באמצעות "הצהרות חוק" – הצעות חוק פרטיות שמבקשות להעניק הטבות מרחיקות לכת. בשל עלותן התקציבית הגבוהה של ההטבות, אין סיכוי שהצעות החוק האלה יתקבלו, אבל הן מעוררות הד תקשורת. גם הממשלה היא גורם מרכזי בחקיקה. היא מרבה ליוזם חוקים כדי שתוכל לקדם החלטות מדיניות וחברתיות-כלכליות וכן להוציא לפועל את תכניותיה. התוצאה בפועל היא שמרבית החוקים שנחקקים מקורם בממשלה.

אני סבור שצריך לפעול לצמצום תופעת חקיקת היתר. חברי הכנסת מרבים להשתמש בערוץ החקיקה בעיקר משום שחסרים להם כלים יעילים אחרים להשפיע על מדיניות הממשלה ולפקח על עבודתה. לדעתי כדי לפתור את בעיית ריבוי הצעות החוק הפרטיות, צריך לתת כלי ביקורת יעילים לחברי הכנסת בעבודתם בוועדות הכנסת. נראה כי אם חברי הכנסת ירגישו שכוחם לבקר את השלטון בוועדות מתחזק, יפחת הצורך שלהם לחוקק חוקים מיותרים. אין לי ספק שבדרך זו נשפר גם את יכולת המשילות, גם את הפיקוח וגם את מעמדה של הכנסת.

(מעובד על פי י', פלסנר, אתר המכון הישראלי לדמוקרטיה, 12/9/2016)

השאלות

ענה על שתיים מן השאלות 1-3 (לכל שאלה 50 נקודות; סה"כ – 100 נקודות).
שים לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג) עליך לענות על פי מה שלמדת ולא על פי הקטע.
בחלק השני של השאלה ענה על פי הקטע.

1. הצג את תפקיד הכנסת כרשות מחוקקת.
הסבר את טענת כותב המאמר בנוגע להצעות החוק של חברי הכנסת כיום.

2. הצג את תפקיד הממשלה בקביעת מדיניות וביישומה.
הסבר כיצד תפקיד זה של הממשלה בא לידי ביטוי בקטע.

3. הצג את תפקיד הכנסת כרשות מפקחת ומבקרת.
הסבר כיצד תפקיד זה של הכנסת בא לידי ביטוי בקטע.

בהצלחה!